

ČESKÁ REPUBLIKA
ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Praze rozhodl v senátu složeném z předsedkyně JUDr. Věry Šimůnkové a soudců Mgr. et Mgr. Karla Ulíka a Mgr. Josefa Straky ve věci

žalobce: L. K.
toho času ve X

proti

žalované: Vězeňská služba České republiky, Věznice Jiřice
sídlem Ruská cesta 404, 289 22 Jiřice

o žalobě na ochranu před nezákonným zásahem žalované

takto:

- I. Zásah žalované spočívající v provedení srážky částky ve výši 449 Kč v květnu 2021 na úhradu nákladů výkonu trestu odnětí svobody z poloviny přijatých peněžních prostředků žalobce na podúctu osobní „O“ byl nezákonný.
- II. Žalovaná je povinna zaplatit žalobci na náhradu nákladů řízení ve lhůtě 30 dnů od právní moci tohoto rozsudku částku 302 Kč.

Odůvodnění:

Žaloba a vyjádření účastníků

1. Žalobce se žalobou podle § 82 a násl. zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „s. ř. s.“), odeslanou dne 28. 5. 2021, domáhá ochrany

před nezákonným zásahem žalované spočívajícím v nezákonném strhnutí částky ve výši 449 Kč z tzv. podúctu osobní „O“ na úhradu nákladů výkonu trestu odnětí svobody.

2. Žalobce nejprve uvedl, že vykonává trest odnětí svobody ve X. Dne 23. 4. 2021 podepsal souhlas s přijetím částky 3 239 Kč, která mu byla zaslána na jeho účet zřízený a vedený věznicí. Příslušná částka byla rozdělena na 2 poloviny – částka ve výši 1 619 Kč byla převedena na tzv. podúčet rezerva „R“ a částka ve výši 1 620 Kč byla převedena na tzv. podúčet osobní „O“. Rozhodnutím ředitele věznice ze dne 14. 5. 2021, č. j. VS6822100001/05/21-24/NVTDP/2, doručeným žalobci dne 18. 5. 2021, byla žalobci uložena povinnost uhradit náklady výkonu trestu odnětí svobody za období duben 2021 ve výši 1 295 Kč. Dne 14. 5. 2021 žalovaná strhla z částky 1 619 Kč na podúctu rezerva „R“ částku ve výši 1 295 Kč na úhradu nákladů výkonu trestu odnětí svobody za období březen 2021 a dále částku ve výši 324 Kč k převodu soudnímu exekutorovi, který vymáhá náklady trestního řízení. Z podúctu osobní „O“ žalobce spotřeboval částku ve výši 1 171 Kč na nákup věcí osobní potřeby (zůstatek na tomto účtu proto činil 449 Kč). Při dalším nákupním termínu dne 24. 5. 2021 však žalobce zjistil, že zbývající částku ve výši 449 Kč na podúctu osobní „O“ žalovaná použila k částečné úhradě nákladů výkonu trestu odnětí svobody za období duben 2021.
3. Podle žalobce se žalovaná stržením částky ve výši 449 Kč z podúctu osobní „O“ dopustila nezákonného zásahu. Žalobce předně argumentuje § 25 odst. 1 a 4 zákona č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody a o změně některých souvisejících zákonů, ve znění účinném do 30. 6. 2021 (dále jen „zákon o výkonu trestu“). Pohledávky spojené s trestním řízením, zmiňované v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu, dle názoru žalobce zahrnují i náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody, a to podle § 152 odst. 1 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění účinném do 30. 6. 2021 (dále jen „trestní řád“). Náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody jsou vyjmenovány v § 35, § 36 a § 39a zákona o výkonu trestu. V souladu se závěry rozsudku Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 28. 11. 2019, č. j. 31 A 3/2017-86, na který žalobce odkazuje, je žalovaná oprávněna provést srážku dle § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu z příslušné části peněžních prostředků odsouzeného, kterou se dle žalobce rozumí polovina přijatých peněz na úhradu pohledávek uvedených v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu, kam spadají i neuhrazené náklady výkonu trestu odnětí svobody, tj. peníze na podúčtech rezerva „R“ a exekuce „E“. Ani § 23 odst. 1 zákona o výkonu trestu neopravňuje žalovanou upřednostnit před nákupem věcí pro osobní potřebu úhradu nákladů výkonu trestu. Pokud by žalobce neměl žádné peněžní prostředky na podúčtech rezerva „R“ a exekuce „E“, může žalovaná strhnout náklady výkonu trestu z další nejbližší přijaté platby na účet žalobce.
4. Žalovaná ve vyjádření k žalobě oproti tomu namítá, že k nezákonnému zásahu vůči žalobci nedošlo. Při použití částky ve výši 449 Kč v měsíci květnu 2021 z podúctu žalobce osobní „O“ k úhradě nákladů výkonu trestu za měsíc duben 2021 postupovala podle § 35 zákona o výkonu trestu a v souladu s § 8 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 10/2000 Sb., o srážkách z odměny osob, které jsou ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnány, o výkonu rozhodnutí srážkami z odměny těchto osob a chovanců zvláštních výchovných zařízení a o úhradě dalších nákladů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „prováděcí vyhláška“). Stržená částka byla použita k uspokojení existujícího nároku na základě přímo vykonatelného rozhodnutí ředitele věznice. O nezákonný zásah se nejednalo i s ohledem na to, že u žalobce nešlo o příjem důchodu či odměny za práci

nebo příjem jim postavený na roveň (neaplikoval se tak institut nezabavitelné částky). Žalovaná postupovala uvedeným způsobem i s přihlédnutím k dříve vyslovenému názoru soudů, podle kterého mají odsouzení ve výkonu trestu odnětí svobody zajištěnu výživu, včetně ostatních základních životních potřeb, ze strany státu.

5. Žalovaná dále doplnila, že nebyl dotčen ani § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu. Toto ustanovení zakládá omezení žalobce v dispozici s jím přijatými peněžními prostředky v případě existence zde vypočtených neuhrazených pohledávek, resp. ukládá povinnost žalované neumožnit žalobci dispozici s penězi, která by byla s tímto ustanovením v rozporu. Z uvedeného však neplyne zákaz či jiná překážka k tomu, aby žalovaná nemohla postupovat dle § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu, a nemohla tak použít i část peněz na podúctu žalobce osobní „O“, pokud k úhradě nepostačovaly peněžní prostředky z podúctu rezerva „R“. Žalovaná je při postupu podle § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu omezena jen v rozsahu a určení částek podle § 7 odst. 3 a § 8 odst. 5 prováděcí vyhlášky. Z těchto důvodů žalovaná navrhuje žalobu zamítnout a žalobci nepřiznat náhradu nákladů řízení.
6. Žalobce v replice nesouhlasí s názorem žalované, že stržením částky ve výši 449 Kč z jeho podúctu osobní „O“ nebyl dotčen § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu. S odkazem na § 152 odst. 1 a odst. 4 trestního řádu argumentuje tím, že náklady výkonu trestu je nutné zahrnout pod pohledávky spojené s trestním řízením, tj. pod pohledávky uvedené v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu. Podle žalobce § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu neopravňuje žalovanou použít libovolné peníze žalobce. Žalovaná je předně omezena § 7 odst. 3 a § 8 odst. 5 prováděcí vyhlášky a dále § 25 odst. 3 a odst. 4 zákona o výkonu trestu. Žalované nepřisluší rozšiřovat výklad § 23 odst. 1 věty třetí zákona o výkonu trestu, který stanovuje, úhradu jakých nákladů může ředitel věznice upřednostnit před nákupem. Žalobce dále namítá, že v projednávané věci jsou aplikovatelné závěry vyslovené Ústavním soudem v nálezu ze dne 6. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1351/16 (zejména v bodu 71.). Žalobce polemizuje i s částí odůvodnění rozsudku zdejšího soudu ze dne 9. 4. 2020, č. j. 51 A 36/2019-42, který svým nesrozumitelným výkladem v bodu 35. odůvodnění vytvořil široký manipulační prostor pro žalovanou k nerespektování zmíněného nálezu Ústavního soudu a § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu. Přitom platí, že pro vyjmenované pohledávky v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu lze provádět srážky z jedné poloviny přijatých peněz a současně druhá polovina musí zůstat odsouzenému k dispozici k nákupu. Pohledávky v tomto ustanovení nevyjmenované se potom mohou hradit jen z druhé poloviny přijatých peněz [viz rozsudek Nejvyššího správního soudu (dále jen „NSS“) ze dne 20. 12. 2017, č. j. 6 As 317/2017-38]. Pro žádnou pohledávku však nelze provádět srážky z protější poloviny nebo z obou polovin přijatých peněz.
7. Žalovaná na výzvu soudu uvedla, že v dané věci není veden správní spis a že ani neeviduje samostatná rozhodnutí učiněná ve vztahu k žalobci.
8. V souvislosti s rozhodováním soudu o osvobození žalobce od povinnosti platit soudní poplatek, žalovaná zaslala vyjádření svého ekonomického oddělení a přehled příjmů a pohledávek žalobce za období 1. 1. 2021 - 31. 8. 2021. Z těchto podkladů soud ověřil, že dne 22. 4. 2021 byla žalobci zaslána bankovním převodem částka 3 239 Kč, která mu v rozhodném období přicházela každý měsíc. V některých měsících obdržel ještě další platby, avšak v měsíci dubnu (i březnu) mu byla připsána pouze tato částka.

Splnění procesních podmínek a skutková zjištění

9. Soud se nejprve zabýval tím, zda je žaloba přípustná. V tomto směru přitom shledal, že jsou splněny všechny procesní podmínky, neboť žalobce může být podle svého tvrzení popisovaným jednáním žalované dotčen a jednání žalované ani nemá formu, jíž by se žalobce mohl bránit jiným žalobním typem. Žalobce se dále domáhá pouze určení, že tvrzený zásah, který nemá charakter trvajících zásahu, byl nezákonný. Žaloba proto není nepřipustná ani podle § 85 s. ř. s. Žaloba je navíc včasná, neboť byla podána ještě v měsíci květnu 2021, v němž mělo dojít k postupu žalované, který žalobce označuje za nezákonný. V den odeslání žaloby zjevně neuplynuly 2 měsíce, tudíž subjektivní dvouměsíční lhůta podle § 84 odst. 1 s. ř. s. byla zachována (stejně tak i stanovená objektivní lhůta). Proto soud přistoupil k věcnému posouzení žaloby, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době zásahu (§ 87 odst. 1 s. ř. s.).
10. Soud o věci rozhodl podle § 51 odst. 1 s. ř. s. bez nařízení jednání, neboť žalobce s tímto postupem výslovně souhlasil a žalovaná se ve lhůtě 2 týdnů od doručení výzvy s potřebným poučením k tomuto postupu nevyjádřila, a proto má soud za to, že s rozhodnutím bez nařízení jednání souhlasí. Zároveň ve věci nebylo nutné provádět dokazování.
11. Soud vzal za základ skutkového stavu shodná tvrzení účastníků [§ 64 s. ř. s. ve spojení s § 120 odst. 3 zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „o. s. ř.“)]. Zároveň soud s přihlédnutím k § 6 větě první o. s. ř. považuje za pravdivá i tvrzení, která druhá strana nepopřela, ačkoliv k tomu měla příležitost (viz rozsudek NSS ze dne 25. 6. 2021, č. j. 3 As 159/2019-28, bod 19). Předně z podkladů předložených žalovanou plyne, že v dubnu 2021 žalobce obdržel bankovním převodem 3 239 Kč a že v průběhu roku 2021 nebyl žalobce ve výkonu trestu odnětí svobody zaměstnán. Přijatá částka proto není pracovní odměnou (ani příjmem obdobného charakteru, jak potvrzuje žalovaná a žalobce to ani netvrdí). Současně soud vycházel i z (žalovanou nezpochybněného) tvrzení žalobce, že přijatá částka byla rozdělena na dvě poloviny mezi podúčty rezerva „R“ a osobní „O“ a že žalovaná dne 14. 5. 2021 použila z částky 1 619 Kč na podúctu žalobce rezerva „R“ částku ve výši 1 295 Kč na úhradu nákladů výkonu trestu za měsíc březen 2021 a částku ve výši 324 Kč převedla soudnímu exekutorovi, a že z podúctu osobní „O“ žalobce utratil 1 171 Kč k nákupu věcí osobní potřeby. Mezi stranami je dále nesporné, že žalovaná v měsíci květnu 2021 dále strhla zbývající částku ve výši 449 Kč z podúctu žalobce „O“, a to k úhradě nákladů výkonu trestu za měsíc duben 2021.
12. Ustanovení § 82 s. ř. s. upravuje základní podmínky žalobní legitimace. Zásahovou žalobu je oprávněn podat ten, kdo tvrdí, že byl přímo zkrácen na svých právech nezákonným zásahem správního orgánu, který není rozhodnutím a který byl zaměřen přímo proti němu nebo v jeho důsledku bylo proti němu zasaženo. Pokud by nebyla splněna byť jen jediná podmínka, nelze ochranu podle § 82 a násl. s. ř. s. poskytnout (viz rozsudek NSS ze dne 17. 3. 2005, č. j. 2 Aps 1/2005-65).
13. Soud má za to, že postup žalované spočívající ve stržení částky ve výši 449 Kč v měsíci květnu 2021 k úhradě nákladů výkonu trestu odnětí svobody je možné pokládat za zásah, který byl zaměřen přímo proti žalobci a u něhož nelze vyloučit zkrácení na vlastnickém právu. Žalobce nikterak nezpochybňuje, že musí platit náklady výkonu trestu odnětí svobody a ani nebrojí proti výši, která byla stanovena příslušným rozhodnutím ředitele

věznice. Žalobce sporuje až postup žalované při stržení části stanovených nákladů z podúčtu osobní „O“. Z toho důvodu dle soudu není namístě obrana proti konkrétnímu rozhodnutí ředitele věznice, když se žalobce brání až proti způsobu, jaký žalovaná zvolila k uspokojení příslušné částky. Zároveň je volbou žalobce, že se v případě už pomínutého jednorázového zásahu (ke stržení příslušné částky již došlo) domáhá jen a pouze deklarace nezákonnosti takového postupu (viz BERAN, K., ČERNÍN, K., DIENSTBIER, F., KADLEC, O., KOCOUREK, T., KÜHN, Z., MIKEŠ, P. *Soudní řád správní: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI_ID KO150_2002CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X. § 87 odst. 1). Mezi účastníky je však sporné, zdali šlo o zásah nezákonný. Soud proto musel zkoumat, zdali žalovaná postupovala v souladu s právními předpisy, tj. zdali jí právní řád opravňuje k tomu, aby k úhradě nákladů výkonu trestu za příslušný měsíc užila i peněžní prostředky připsané na podúčet žalobce osobní „O“.

Věcné posouzení žaloby

14. Podle § 25 odst. 1 zákona o výkonu trestu platí, že *„[p]okud byly odsouzenému do věznice zaslány peníze, převedou se na jeho účet zřízený a vedený věznicí a odsouzený se o tom vyrozumí. Odsouzený nesmí mít u sebe během výkonu trestu finanční hotovost. Peníze zaslané odsouzenému výslovně na úhradu nákladů na zdravotní služby nehrazené z veřejného zdravotního pojištění, na úhradu regulačních poplatků a na nákup léčivých přípravků, potravin pro zvláštní lékařské účely a zdravotnických prostředků musí být uloženy na zvláštní účet, z něhož lze čerpat peníze pouze na úhradu uvedených nákladů. Nesouhlasí-li odsouzený s přijetím peněz, peníze se vrátí odesílateli na náklady odsouzeného. Nemá-li odsouzený dostatek finančních prostředků na odeslání, odečte věznice náklady na odeslání z odesílaných peněz. K přijetí peněz zaslaných orgány státní správy a příjmu podléhajícího dani z příjmu se nevyžaduje souhlas odsouzeného.“*
15. Podle § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu platí, že *„[n]euhradí-li odsouzený rozsudkem stanovenou škodu nebo nemajetkovou újmu způsobenou trestným činem, pro který se nachází ve výkonu trestu, pohledávky spojené s trestním řízením, pohledávky vzniklé v souvislosti s poskytnutím nebo zajištěním zdravotních služeb a úhrady regulačních poplatků a doplatků nad rámec veřejného zdravotního pojištění, soudní a správní poplatky a škodu nebo nemajetkovou újmu, kterou způsobil Vězeňské službě během výkonu trestu, může k úhradě za poskytnuté zdravotní služby nehrazené z veřejného zdravotního pojištění a nákupu podle § 23 použít pouze polovinu peněžních prostředků podle odstavce 1 věty první a zbývající část peněžních prostředků může použít jen na úhradu těchto pohledávek; to neplatí pro peníze výslovně zaslané na úhradu nákladů uvedených v odstavci 1 větě třetí.“*
16. Podle § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu platí, že *„[o]dsouzený je povinen hradit náklady výkonu trestu. Nelze-li tyto náklady srazit z odměny za práci, může věznice k jejich úhradě použít peněžní prostředky, které má odsouzený uloženy ve věznici. Výši nákladů výkonu trestu a podrobnosti její úhrady stanoví ministerstvo vyhláškou.“*
17. Ve vztahu k určení výše a úhrady nákladů výkonu trestu se v projednávaném případě neuplatní § 1 až § 7 prováděcí vyhlášky, jelikož žalobce nepobírá pracovní odměnu. Relevantní ustanovení představuje § 8 prováděcí vyhlášky, jež však stanoví pouze to, že náhrada nákladů výkonu trestu se vyměří ve výši 40 % ze součtu částek přijatých na účet odsouzeného za předchozí měsíc a nepředepíše se, pokud by nedosáhla částky 100 Kč. Odsouzenému, který odmítl pracovat nebo bezdůvodně nenastoupil do práce, se vyměří náhrada nákladů výkonu trestu v částce 50 Kč za den. Nejvýše však může dosahovat částky

1 500 za kalendářní měsíc (§ 8 odst. 2, 3 a 4 prováděcí vyhlášky). Z § 8 ani z následujících ustanovení prováděcí vyhlášky však nelze seznat, jakým způsobem, resp. z jakých podúčtů odsouzeného má být úhrada nákladů výkonu trestu prováděna.

18. Přesný mechanismus nakládání s peněžními prostředky odsouzených upravuje nařízení generálního ředitele Vězeňské služby České republiky č. 14/2018, kterým se stanoví postup při rozúčtování pracovní odměny vězněných osob a postup při správě a evidenci jejich finančních prostředků, v tehdy účinném znění (dále jen „nařízení GRVS“). Podle § 16 odst. 3 nařízení GRVS se veškeré obdržené a přijaté peníze odsouzeným automaticky rozdělí na dvě poloviny. Z toho se z první poloviny, která se zaokrouhlí na celé koruny nahoru, nejprve naplní podúčet cestovné „C“ (není-li tato částka již na účtu úložném „U“), zbylá část se převede na podúčet osobní „O“. Druhá polovina z přijatých peněz se převede na podúčet rezerva „R“ do výše úhrady nákladů výkonu trestu, tj. maximálně do výše 1 500 Kč za kalendářní měsíc, a do výše pohledávek vzniklých trestnými činy a pohledávek vzniklých vůči Vězeňské službě. Zbylá část se zaúčtuje na podúčet osobní „O“. Podle § 16 odst. 5 nařízení GRVS se peníze na podúčtu rezerva „R“ ponechají do doby rozúčtování pracovní odměny. Pokud odsouzený nesplnil z pracovní odměny zcela svou povinnost k úhradě nákladů výkonu trestu, uhradí se z podúčtu rezerva „R“ zbývající část povinnosti k úhradě nákladů výkonu trestu. Pokud má odsouzený v evidenci pohledávky dle zákona o výkonu trestu, převede se zůstatek finančních prostředků z podúčtu rezerva „R“ na podúčet exekuce „E“. Z podúčtu exekuce „E“ se pak strhávají peníze, pokud má odsouzený pohledávky podle § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu. Dále je stanoveno, že srážky z podúčtu exekuce „E“ na pohledávky, na které není vydáno rozhodnutí ředitele věznice ani exekuční příkaz, lze provádět pouze se souhlasem odsouzeného.
19. Žalovaná argumentuje tím, že při postupu podle § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu ji § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu neomezuje v tom, aby k úhradě nákladů výkonu trestu použila i peníze vedené na podúčtu osobní „O“, pokud k jejich úhradě nepostačovaly peněžní prostředky na podúčtu rezerva „R“. Podle žalované jí § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu ukládá pouze neumožnit žalobci dispozici s penězi, která by byla s tímto ustanovením v rozporu. Soud se proto dále zabýval, jakým způsobem je dotčené ustanovení v judikatuře doposud vykládáno.
20. Žalobce odkázal na závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 4. 2017, sp. zn. IV. ÚS 1351/16, v němž Ústavní soud ve vztahu k § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu uvedl, že *„[u]vedené ustanovení na straně jedné umožňuje – za splnění stanovených podmínek – omezit vlastnické právo osoby ve výkonu trestu odnětí svobody, vedle toho však současně stanoví, že právě v takové situaci uvedená osoba může (byť nikoliv volně) i nadále disponovat s polovinou peněžních prostředků, které jí byly zaslány do věznice, přičemž zbývající polovinu může užít jen na úhradu zákonem vyjmenovaných pohledávek (srov. KALVODOVÁ, V. Zákon č. 169/1999 Sb., o výkonu trestu odnětí svobody: komentář. Praha: Wolters Kluwer, 2012, s. 77.)*

Promítnuto do poměrů projednávané věci (tj. věci, kterou řešil Ústavní soud – poznámka soudu) to znamená, že neumožnila-li věznice stěžovateli, jenž má pohledávky spojené s trestním řízením (odměna a hotové výdaje přiznané ustanovené obhájkyňi) ve smyslu § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, disponovat s jednou polovinou peněžních prostředků zaslanych mu do věznice, resp. tyto peněžní prostředky použít na případnou úhradu za poskytnuté zdravotní služby nehrazené z veřejného zdravotního pojištění a na nákup potravin a věcí osobní potřeby dle § 23 zákona o výkonu trestu odnětí svobody - přesto, že tak výslovně stanoví § 25 odst. 4 uvedeného zákona - představuje takový postup nezákonný zásah do základního práva

stěžovatele na ochranu vlastnického práva dle článku 11 odst. 1 Listiny, resp. do práva pokojně užívat majetek ve smyslu článku 1 Dodatkového protokolu k Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.“

21. Na předestřený výklad Ústavního soudu navázal NSS v rozsudku ze dne 20. 12. 2017, č. j. 6 As 317/2017-38, když dovodil, že „*odkazovaný nálezn Ústavního soudu nelze vykládat tak, že polovinu finančních prostředků zaslaných na účet odsouzeného je možné použít pouze na úhradu zdravotních služeb nehrazených z veřejného zdravotního pojištění a na nákup potravin a věcí osobní potřeby dle § 23 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, a nelze je tudíž vůbec exekučně postihnout, přestože odsouzený má i jiné neuhrazené dluhy, které se neumožňují z poloviny finančních prostředků podle § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Ústavní soud vyslovil nezákonnost postupu věznice za situace, kdy pohledávky vymáhané exekučním příkazem spadaly pod poslední jmenované ustanovení, neboť se jednalo o pohledávky spojené s trestním řízením (náklady trestního řízení a odměna a hotové výdaje přiznané ustanovené obhájce). Za této situace věznice porušila zákon o výkonu trestu odnětí svobody, když odsouzenému srážela z účtu prostředky na tyto pohledávky nad zákonem stanovenou hranici jedné poloviny.*

Pokud má odsouzený neuhrazené dluhy vyjmenované v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, potom mu věznice polovinu zablokuje k úhradě těchto dluhů, které pak nelze uspokojovat nad rámec takto blokové poloviny finančních prostředků. (...) Není tedy rozumného důvodu vykládat ustanovení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody tak, že polovina přijatých finančních prostředků musí zůstat odsouzenému plně k dispozici. Polovinu lze použít na úhradu pohledávek stanovených v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody a polovinu, pokud je mu volně k dispozici, může použít jen takovým způsobem, jaký zákon stanoví. Jestliže má však odsouzený další neuhrazené splatné dluhy, které nespádají pod § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu odnětí svobody, a jeho finanční prostředky podléhají exekuci nařízené v souladu se zákonem, nemohou být odsouzenému k dispozici.“

22. Z citovaných rozhodnutí Ústavního soudu a NSS vyplývá, že k úhradě pohledávek vyjmenovaných v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu lze použít pouze jednu polovinu peněžních prostředků odsouzeného přijatých na účet vedený mu věznicí. Nad rámec této poloviny je nelze uspokojovat. To však nebrání tomu, aby druhá polovina peněžních prostředků odsouzeného vedených na podúctu osobní „O“ byla postižena exekucí nařízenou v souladu se zákonem pro pohledávky nespecifikované v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu.
23. V projednávané věci je proto dle soudu rozhodné, zdali náklady výkonu trestu odnětí svobody lze zařadit pod pohledávky vyjmenované v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu. Pokud ano, byla by žalovaná omezena při jejich úhradě právě § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu, jak dovodil Ústavní soud, tj. k jejich úhradě by mohla použít pouze jednu polovinu přijatých peněžních prostředků na účet žalobce.
24. Do výčtu pohledávek uvedených v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu spadají i pohledávky spojené s trestním řízením, jimiž se rozumí především náklady trestního řízení (viz KALVODOVÁ, V. *Zákon o výkonu trestu odnětí svobody: Komentář*. [Systém ASPI]. Wolters Kluwer. ASPI ID KO169_1999CZ. Dostupné z: www.aspi.cz. ISSN 2336-517X.). Trestní řád upravuje náklady trestního řízení v části první, hlavě osmé. Podle § 152 odst. 1 písm. d) trestního řádu je obžalovaný povinen nahradit státu i náklady spojené s výkonem trestu odnětí svobody, byl-li pravomocně uznán vinným. Podle § 152 odst. 4 trestního řádu

upravuje úhradu nákladů spojených s výkonem trestu odnětí svobody zákon o výkonu trestu. Ze zmíněných ustanovení tak dle soudu jednoznačně plyne, že náklady výkonu trestu odnětí svobody je nutné považovat za pohledávky spojené s trestním řízením ve smyslu § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu. Ke shodnému závěru dospěl i Krajský soud v Hradci Králové v rozsudku ze dne 20. 4. 2020, č. j. 30 A 34/2019-54, a např. i Krajský soud v Plzni v rozsudku ze dne 7. 11. 2018, č. j. 57 A 95/2018-51 (bod 41.).

25. Dospěl-li soud k závěru, že náklady výkonu trestu patří mezi pohledávky vypočtené v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu, musí zároveň konstatovat, že se na nyní projednávanou věc uplatní výše citované závěry Ústavního soudu a NSS. To znamená, že neuhrazené náklady výkonu trestu je možné strhnout pouze z poloviny přijatých peněžních prostředků na účet odsouzeného. Nesprávný je proto argument žalované, že z § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu neplyne zákaz či jiná překážka k tomu, aby podle § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu nemohla použít i část peněz na podúctu osobní „O“ k úhradě nákladů výkonu trestu.
26. V měsíci březnu 2021 byla žalobci stejně jako v měsíci dubnu 2021 na účet připsána částka ve výši 3 239 Kč. V souladu s § 8 odst. 2 prováděcí vyhlášky ředitel věznice rozhodnutím předepsal žalobci k úhradě částku ve výši 1 295 Kč na náklady výkonu trestu za měsíc duben 2021 (40 % ze součtu přijatých částek za měsíc březen 2021, tj. z částky 3 239 Kč). Dále soud rekapituluje, že žalovaná dne 14. 5. 2021 použila z částky 1 619 Kč na podúctu žalobce rezerva „R“ částku ve výši 1 295 Kč na úhradu nákladů výkonu trestu za měsíc březen 2021 a částku ve výši 324 Kč převedla soudnímu exekutorovi. Z podúctu osobní „O“ žalobce utratil 1 171 Kč k nákupu věcí osobní potřeby a zbývající částku na podúctu osobní „O“ ve výši 449 Kč žalovaná strhla na úhradu nákladů výkonu trestu za duben 2021. Z přijaté částky ve výši 3 239 Kč ve prospěch žalobce tak žalovaná na náklady výkonu trestu v květnu 2021 strhla celkem 1 744 Kč (1 295 Kč za březen a 449 Kč za duben) a soudnímu exekutorovi převedla 324 Kč, tj. více jak polovinu přijatých peněžních prostředků. Z uvedeného je zřejmé, že žalovaná porušila § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu tak, jak je vykládán shora uvedenou judikaturou.
27. Žalovaná uvedla, že při postupu dle § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu je omezena jen v rozsahu a určení částek podle § 8 odst. 5 a § 7 odst. 3 prováděcí vyhlášky. Nicméně § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu je dle soudu třeba vykládat tak, že žalované pouze umožňuje použít k úhradě nákladů výkonu trestu peněžní prostředky, které má odsouzený uloženy ve věznici, na základě vykonatelného rozhodnutí ředitele věznice, tedy aniž by musela iniciovat nucený výkon rozhodnutí či exekuci podle zvláštních právních předpisů. Jinými slovy opravňuje žalovanou k odejmutí vlastnického práva žalobce k penězům, které má uloženy ve věznici, rovnou na základě vykonatelného rozhodnutí ředitele věznice. Avšak to neznamená, že se v případě tohoto postupu neuplatní omezení stanovená v dalších ustanoveních zákona o výkonu trestu. Ustanovení § 35 odst. 1 nelze vykládat izolovaně. Za situace, kdy náklady výkonu trestu spadají pod pohledávky spojené s trestním řízením (jak soud již výše vyložil), je nutno na ně aplikovat režim stanovený § 24 odst. 5 zákona o výkonu trestu, tj. nelze je uspokojovat nad rámec jedné poloviny peněžních prostředků přijatých na účet žalobce. Lze přisvědčit žalobci, že k obdobnému závěru dospěl i Krajský soud v Hradci Králové v rozsudku ze dne 28. 11. 2019, č. j. 31 A 3/2017-86, na který žalobce odkazuje, když konstatoval, že „[v] případě, kdy odsouzený má ve věznici uloženy peněžní prostředky, je vězeňská služba oprávněna provést z jejich příslušné části srážku dle § 35 odst. 1 zákona o výkonu trestu odnětí svobody. Není nutné,

aby prováděla daňovou exekuci k vymožení své pohledávky za odsouzeným postupem dle daňového řádu a dle příslušného podzákonného předpisu přijatého k daňovému řádu (instrukce Ministerstva spravedlnosti č. 4/2012-INV-M).“ V tam projednávané věci však Krajský soud v Hradci Králové porušení § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu neshledal, jelikož žalobci bylo k úhradě nákladů výkonu trestu strhnuto méně, než činí polovina z peněžních prostředků, které obdržel. Naopak v nyní řešené věci bylo žalobci k úhradě pohledávek vyjmenovaných v § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu strženo více, než kolik představuje polovina přijatých peněžních prostředků.

28. Soud uzavírá, že žalovaná se dopustila nezákonného zásahu, když žalobci v měsíci květnu 2021 strhla z jeho peněžních prostředků uložených ve věznici k úhradě nákladů výkonu trestu více, než kolik umožňuje § 25 odst. 4 zákona o výkonu trestu. Soud má tak žalobu z důvodů výše vyložených za opodstatněnou.
29. O náhradě nákladů řízení soud rozhodl podle § 60 odst. 1 s. ř. s. Žalovaná nemá právo na náhradu nákladů řízení, neboť ve věci neměla úspěch. Úspěšný žalobce naopak má nárok na náhradu nákladů řízení, nikoliv však v paušální výši za úkony právní služby podle vyhlášky č. 254/2015 Sb., o stanovení výše paušální náhrady pro účely rozhodování o náhradě nákladů řízení v případech podle § 151 odst. 3 občanského soudního řádu a podle § 89a exekučního řádu. Zde soud odkazuje na závěr NSS vyslovený v rozsudku ze dne 25. 8. 2015, č. j. 6 As 135/2015-79, č. 3344/2016 Sb. NSS, že závěry nálezu Ústavního soudu ze dne 7. 10. 2014, sp. zn. Pl. ÚS 39/13, nedopadají (s ohledem na jeho specifika) na oblast správního soudnictví, přičemž to samé platí pro ustanovení § 151 odst. 3 občanského soudního řádu a na něj navazující vyhlášku, neboť podle § 64 s. ř. s. se má první a třetí část občanského soudního řádu aplikovat na řízení před správními soudy pouze tehdy, nestanoví-li sám soudní řád správní jinak. Úprava nákladů řízení v s. ř. s. je přitom komplexní a obsahuje též vlastní úpravu toho, co je nutno rozumět náklady řízení, stejně jako pravidla pro rozhodování o nich, byť jde v řadě ohledů o úpravu duplicitní, resp. obdobnou jako v občanském soudním řádu. Proto soud žalobci mohl přiznat pouze skutečně vynaložené náklady řízení. Žalobce byl osvobozen od soudního poplatku v rozsahu 90 %, proto mu náleží jeho náhrada v zaplacené výši 200 Kč. Přiznané náklady řízení dále představují náhradu poštovního ve výši 102 Kč (4 poštovní známky typu B za 19 Kč/ks a jedna poštovní známka typu A za 26 Kč). V souhrnu proto soud žalobci přiznal na náhradě nákladů řízení částku ve výši 302 Kč. Žalobce sice požadoval i náhradu dalších nákladů (na papír, obálky, propisovací tužku, korektor, lepidlo a právní předpisy), nicméně soudu jejich pořízení a zaplacení žádnými doklady nedoložil, a proto je soud nemohl zohlednit.

Poučení :

Proti tomuto rozhodnutí lze podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů ode dne jeho doručení. Kasační stížnost se podává ve dvou vyhotoveních u Nejvyššího správního soudu, se sídlem Moravské náměstí 6, Brno. O kasační stížnosti rozhoduje Nejvyšší správní soud.

Lhůta pro podání kasační stížnosti končí uplynutím dne, který se svým označením shoduje se dnem, který určil počátek lhůty (den doručení rozhodnutí). Připadne-li poslední den lhůty na sobotu, neděli nebo svátek, je posledním dnem lhůty nejbližší následující pracovní den. Zmeškání lhůty k podání kasační stížnosti nelze prominout.

Kasační stížnost lze podat pouze z důvodů uvedených v § 103 odst. 1 s. ř. s. a kromě obecných náležitostí podání musí obsahovat označení rozhodnutí, proti němuž směřuje, v jakém rozsahu a z jakých důvodů jej stěžovatel napadá, a údaj o tom, kdy mu bylo rozhodnutí doručeno.

V řízení o kasační stížnosti musí být stěžovatel zastoupen advokátem; to neplatí, má-li stěžovatel, jeho zaměstnanec nebo člen, který za něj jedná nebo jej zastupuje, vysokoškolské právnické vzdělání, které je podle zvláštních zákonů vyžadováno pro výkon advokacie. Soudní poplatek za kasační stížnost vybírá Nejvyšší správní soud. Variabilní symbol pro zaplacení soudního poplatku na účet Nejvyššího správního soudu lze získat na jeho internetových stránkách: www.nssoud.cz.

Praha, 23. 8. 2022

JUDr. Věra Šimůnková, v. r.
předsedkyně senátu